

קץ האינרציה

הפסד הפתח בבחירות

ענת קורץ

החתימה על הסכמי אוסלו. על שמו של דור זה, שאותו מוביל כיום נשיא הרשות מחמוד עבאס (אבו מאזן), רשומות נקודות זכות רבות. אנשיו הם שהעניקו מבנה ומשמעות מעשיים לפוליטיקה הפלסטינית, שעד הקמת הפתח הייתה מערכת אמורפית של ארגונים שנשמכו על זרמים רעיוניים אזוריים שונים ועל תסכול קולקטיבי שלא גובש לכלל נוסחת פעולה. בחלוף השנים, בעיקר מאז שהוקמה הרשות הפלסטינית בשטחים מתוקף הסכמי אוסלו, נעשו בני הדור הזה מטרה לביקורת ציבורית נוקבת בגין שחיתות, מנהל לקוי ואזלת יד מדינית וכלכלית. דור המייסדים המזוהה עם בניין האומה נעשה עם הזמן מזוהה עם כשל בבניין המדינה.

מנגד ניצבים בני דור הביניים של הפתח, שהחלו את דרכם הפוליטית על רקע האינתיפאדה הראשונה וביצרו את מעמדם במהלך האינתיפאדה השנייה. נציגים בולטים של מחנה זה הם מרואן ברגותי (האסור בישראל), מוחמד דחלאן וג'יבריל רג'וב. שתי ההתקוממויות בשטחים היו בפני עצמן ביטוי לאקטיביזם הגובר של בני הדור הזה. נוסף על ההתנגדות הברורה מאליה להמשך הכיבוש הישראלי ביטאה האינתיפאדה הראשונה אכזבה מהתנהלות המדינית של אש"ף שבראשות הפתח. במהלך ההתקוממות זיהתה הנהגת הפתח את

ההיסטורי בעקבות המשבר הנוכחי. המפלה בבחירות היא שיאו של משבר מתמשך, שנבע משפל בשלושת המישורים שבהם בנתה התנועה את כוחה. המישורים האלה הם המערכת הארגונית עצמה, מעטפת התמיכה העממית, וההכרה הבינלאומית הן באש"ף והן ברשות הפלסטינית שבראשות הפתח כנציגות הבלעדית של העם הפלסטיני.

המערכת הארגונית

בשנות אינתיפאדת אל-אקצא, בטרם הבשילו והתגבשו לכלל מנגנוני תחיקה וביצוע אפקטיביים, קרסו תשתיות השלטון הפלסטיני. בד בבד וכחלק מתהליך הקריסה התפוררה המערכת הארגונית של הפתח עצמה. שורות הפתח ידעו בקיעים ופיצולים מאז ומתמיד, אך על רקע העימות הפכה התנועה מסגרת נומינלית לרשת של סיעות, שהקשר ביניהן רופף. את מכלול ההבחנות בין הסיעות אפשר לצמצם לקו גס החוצץ בין הדור הוותיק לבין דור הביניים של ההנהגה והפעילים. משני צדיו של קו זה ממוקמים אישים שצברו השפעה וקבוצות שהתגבשו על הבסיס המשולב של אזור, שיוך משפחתי, קשר עם פעילי שטח ופוליטיקה פנים-ארגונית.

המחנה האחד מתרכז סביב בני דור המייסדים, שרובם באו לרצועת עזה ולגדה המערבית בתחילת שנות התשעים, לאחר

תנועת הפתח – זה עשרות שנים המרכיב הארגוני המרכזי באש"ף והגורם המוביל ברשות הפלסטינית מאז הקמתה בשנת 1994 – ניגשה לבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית, שנערכו ב-25 בינואר 2006, מאוימת מבית ומחוץ. השחיקה הנצברת באמון הציבור בהנהגת הפתח, נוסף על פיצול פנימי, שהתבטא בין היתר בכשלים בהיערכות לקראת הבחירות, סייעו ליריבתה המשמעותית ביותר, תנועת החמאס, למצות את דימויה הנקי משחיתות ואת כישוריה הארגוניים, והעניקו לה הישג סוחף בבחירות.¹

הישגים מרשימים צברה תנועת הפתח מאז היווסדה בשלהי שנות החמישים. מקורה בארגון קטן וחשאי, שהוקם כאופוזיציה לוחמנית לסדר המדיני במזרח התיכון. הגרעין הארגוני של הפתח צבר בהדרגה השפעה בין-ארגונית וקהילתית נרחבת ונעשה בחלוף הזמן גוף מוכר ובעל זכויות בזירה הבינלאומית. במהלך השנים ידעה התנועה גם נסיגות וכשלים, אך הנהגתה הפגינה כישורי הישרדות ושיקום לא מבוטלים על רקע אינטראקציה רווית מתח ועוינות עם הסביבה. לעומת זאת, ספק אם תנועת הפתח תוכל לשחזר את מעמדה

ד"ר ענת קורץ, חוקרת בכירה ומנהלת התכנית ללוחמה בעצימות נמוכה, מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים

האיום על מעמדה, שהלך והתגבש בשטחים. עליית קרנם של אישים בני השטחים וקשרים שנוצרו ביניהם לבין גורמים ישראליים וגורמים בממשל האמריקני דרבנו את מחנה ערפאת ללכת במסלול אוסלו ובאמצעותו לסכל אפשרות שהנהגה מקומית תתקדם לקראת הסכמה עצמאית עם ישראל. נוסף על האכזבה מאי-מימוש

של בני דור הביניים ברשימת מועמדי הפתח לבחירות – "מולדת" – מחמוד עבאס, בתפקידו כיושב ראש הועדה המסדרת של הפתח, שריין בה מקום לאישים שמילאו תפקיד היסטורי בהנהגת התנועה, אך כיום אין להם בסיס תמיכה משלהם ולכן לא התמודדו בבחירות המקדימות שנערכו בשלהי נובמבר 2005. עם האישים האלה

המפלה בבחירות היא שיאו של משבר, שנבע משפל בשלושת המישורים שבהם בנתה התנועה את כוחה: המערכת הארגונית, מעטפת התמיכה העממית וההכרה הבינלאומית

הסכמי אוסלו ומכישלון המשא ומתן בפסגת קמפ דייוויד 2000, ביטאה האינתיפאדה השנייה את התסכול מכישלונה של הרשות הפלסטינית שבראשות הפתח לממש את ההבטחה המדינית והכלכלית שהייתה גלומה בהקמתה. למעלה מעשור לאחר בואה של ההנהגה הוותיקה של הפתח לשטחים התגבשה אצל אנשי דור הביניים של הפתח התחושה שעליהם להתרחק מן התדמית הכושלת שדבקה בהנהגה זו, והתחזקה תביעתם לתרגם את הישגיהם בזירת המאבק בישראל לעמדות השפעה רשמיות.

ערב הבחירות ניטש ויכוח בין שני המחנות על שיבוץ מועמדים ברשימת ההנהגה. כדי לצמצם את השפעתו (המוגבלת ממילא) של דור הביניים על כוחות השטח שילב מחמוד עבאס פעילים מ"גדודי חללי אל-אקצא" במנגנוני הביטחון של הרשות. קבוצות ה"גדודים", השייכות במקורן לפתח, פועלות עצמאית ומפעם לפעם משתפות פעולה על בסיס מקומי בגדה וברצועה עם ה"ג'האד האסלאמי". כדי לצמצם את חלקם

נמנים ראש הממשלה אחמד קריע, שהוצב במקום הראשון ברשימה, ונביל שעת'. מרואן ברגותי, שזכה בבחירות המקדימות ברוב קולות, הוצב במקום השני ברשימה. פעילי "הגדודים" הגיבו על אי-סדרים בהליך הבחירות ולאחר מכן על פרסום רשימת המועמדים הרשמית של הפתח בפעולות מחאה אלימות נגד משרדי ועדת הבחירות באתרים אחדים ברצועה ובגדה. מנהיגי דור הביניים הכריזו על ייסוד רשימה נפרדת – "העתיד". הרשימה הוצגה ב-14 בדצמבר 2005, שהיה היום האחרון להגשת הרשימות מטעם המפלגות שיתמודדו בבחירות. בימים הבאים אוחדו שתי הרשימות כדי לקדם את האינטרס המובהק המשותף לשני המחנות – בלימת כוחה העולה של תנועת חמאס. ואולם האיחוד לא מנע את ניצחון חמאס. יתר על כן, ריבוי מועמדי הפתח ברשימות האזוריות הביא לידי פיזור קולות והעניק לחמאס, שהתמודדה בבחירות בשם "קואליציית הרפורמה והשינוי", הישג שחרג כנראה מהשיעור הריאלי של התמיכה בתנועה.²

התמיכה העממית

התמיכה העממית בפתח מתבססת על הכרה בתפקידה ההיסטורי של התנועה והיא נחלקת בין סיעות על-פי קווי המתאר המציינים את המתח הפנים-ארגוני. בשנים האחרונות נסמך מעמדה של הפתח במידה רבה על אינרציה, ובהיעדר בחירות כלליות לא עמד למבחן רשמי. תוצאות הבחירות למועצה המחוקקת סימנו אפוא את קץ האינרציה מבחינת התמיכה המסורתית בפתח, בהצביע על עוצמת השאיפה לרפורמה ולשינוי בקרב אוכלוסיית השטחים. למעשה, כמה שנים חולקת הפתח את ההשפעה עם החמאס, שהתמסדה כראשונה בין הגופים המתמודדים אתה על הבכורה בזירת המאבק הישיר בישראל ובזירה האזרחית. שתי הזירות, שבשתיהן נהנתה הפתח שנים ארוכות ממעמד בלתי מעורער, אינן נפרדות: התגייסות למאבק ישיר בישראל ביססה את מעמדה האזרחי של החמאס. התמיכה העממית בחמאס, שהתרחבה ככל שמילאה התנועה את החלל שהותירה קריסתן של המערכות האזרחיות הקשורות ברשות, שימשה כר לגיוס פעילים למאבק האלים. כל הישג שרשמה החמאס ליכולתה נגס במעמדה הנסוג ממילא של הפתח.

בשני סיבובי בחירות למועצות מקומיות בשטחים, שנערכו במחצית הראשונה של שנת 2005, זכו מועמדי החמאס בכ-30 אחוזים מקולות הבוחרים. בסיבוב בחירות נוסף שנערך באמצע דצמבר, שבועות מספר לפני הבחירות למועצה המחוקקת ועל רקע החרפת העימות הפנימי בפתח, הגיעו הישגי החמאס בכמה מועצות לכ-60 אחוזים ואף למעלה מזה. עקב כך זכתה התנועה בשליטה במועצות חשובות בלא שתזדקק להרכבת קואליציה בשיתוף אנשי הפתח. הישגי

החמאס בבחירות המקומיות ביטאו הערכה לתפקודם של מועמדים שזכו בסבבים קודמים. השליטה במועצות שימשה אפוא לתנועה קרש קפיצה לעמדת מפתח הן ברמה המקומית והן ברמה הלאומית. עדויות נוספות לשינוי ביחסי הכוחות בין התנועות היו מחד גיסא הסכם "הרגיעה" שנחתם בין החמאס לבין הפתח במרס 2005, ובמסגרתו הוסכם שהחמאס תשתף בבחירות למועצה המחוקקת בתמורה לעצירה זמנית של המאבק האלים בישראל, ומאידך גיסא סירוב החמאס להצעה שהציעה לה הפתח ביולי 2005 להצטרף לממשלת אחדות.

הסכם "הרגיעה" ביטא את יכולתה של החמאס להתגמש ולחתור למימוש השפעתה על-ידי איפוק בזירה שמאז היווסדה הייתה בעבורה זירה עיקרית לגיוס תמיכה. במסגרת ההכנות לבחירות נמנעה הזרוע הצבאית של התנועה "עזי א-דין אל-קסאם" מהפרה ראווותית של ההסכם ומחידוש התחרות עם הג'האד האסלאמי, החותר לחולל סבב נוסף של הסלמה באמצעות פיגועי ראווה בשטח ישראל וירי רקטות קסאם מרצועת עזה לנגב המערבי.³ בספטמבר 2005, לאחר הינתקותה של ישראל מרצועת עזה, התמידה החמאס בביסוס התשתית הצבאית והאזרחית של התנועה בגדה המערבית. במקביל, הודיעה הנהגת התנועה כי פעיליה יחדלו מירי הקסאם, ולאחר מכן הסתפקו חוליות "עזי א-דין אל-קסאם" בפיגועים ספוראדיים בשטחים. שלא כג'האד האסלאמי, החמאס אף נמנעה מתגובה אלימה על הרג פעילים משורותיה בידי צה"ל. נסיגת ישראל מהרצועה, שבדעת הקהל הפלסטינית נזקפה במידה רבה לזכות התנועה, עדיין טרייה בזיכרון. הישג אסטרטגי זה, שגרע משארות האמון ביכולתה של הנהגת הפתח לשבור את

הקיפאון המדיני-הטריטוריאלי ותרם להישג שרשמה החמאס לזכותה בבחירות, חסך מן התנועה את הצורך להשיג הישגים טקטיים מידיים בזירת המאבק בישראל.

חולשתה של הפתח שימשה מגן לחמאס מפני מהלכים שתכליתם החלשת עוצמתה הצבאית. באוקטובר 2005, לאחר הינתקות ישראל מרצועת עזה, הוצבו באזור כוחות מטעם הפתח. ואולם אנשי הפתח ומנגנוני הביטחון של הרשות נמנעו מפעולה שיטתית למיגור נשיאת הנשק הבלתי חוקי, ובייחוד לפירוק החמאס מנשקו. על רקע המאבק הפנימי בפתח ובין הפתח לבין החמאס, איש מראשי זרועות הביטחון של הרשות לא הסתכן בצעדים שדינם לעורר מחאה ציבורית. על רקע זה יש לפרש את הצהרותיהם של אישים מבני דור הביניים של הפתח בזכות המשך המאבק האלים בישראל.⁴ מחמוד עבאס עצמו אף טען שהתקיפות של ישראל ברצועת עזה לא יועילו לצמצם את ירי הקסאם ויגרמו הסלמה. המעצרים הבודדים שביצעו מנגנוני הביטחון של הרשות לפני הבחירות למועצה המחוקקת התמקדו בשורות הג'האד האסלאמי, שאין לו בסיס

תושבי השטחים. המסר האידאולוגי שאימצה התנועה השתלב במגמה אזורית, אך עיתוי הקמתה היה ביטוי של דינאמיקה מקומית, לאומית-פלסטינית, שהניעה התגייסות של תושבי השטחים למאבק ישיר בישראל, ללא הוראה מבחוץ. עם הקמתה הצהירה הנהגת החמאס שכוונתה להתמסד כאלטרנטיבה ריאלית להנהגה הפלסטינית המסורתית. בשנים האחרונות צעדה התנועה צעדים רחבים לקראת מימוש היעד. הדמוקרטיזציה ברשות סייעה לתנועה לממש את פוטנציאל השפעתה בלי ויתורים רעיוניים מפליגים. הסכם "הרגיעה" היה בעל אופי אופרטיבי בלבד, וחשיבותו עלתה לנוכח תוצאות הבחירות, שכן הוא הפך אמצעי לשימור ההישג.

הסביבה הבינלאומית

הסיעות השונות בפתח אימצו את הנוסחה העקרונית של תהליך מדיני כדרך לפתרון מוסכם עם ישראל. עם זאת, הם חלוקים בראייתם את היחס האינסטרומנטלי שבין תמיכה עממית לבין לגיטימציה בינלאומית. בני דור הביניים שואפים לתרגם את

תוצאות הבחירות למועצה המחוקקת סימנו אפוא את קץ האינרציה מבחינת התמיכה המסורתית בפתח, בהצביען על עוצמת השאיפה לרפורמה ולשינוי בקרב אוכלוסיית השטחים

התמיכה העממית בהם להשפעה על סדר היום המדיני, בעוד ההנהגה הוותיקה דבקה בדרך שהרשות הלכה בה מאז שהוקמה – מאמץ לתרגם הכרה בינלאומית לביצור המעמד מבית. דרך זו כשלה משום אי-יכולתה של הרשות להשליט חוק וסדר ולבלום את הטרור נגד ישראל. וכך נקלעה

של תמיכה עממית ולכן הוא מטרה נוחה יחסית.⁵

תנועת החמאס נוצרה עם פרוץ האינתיפאדה הראשונה. הקמתה הייתה טרנספורמציה ארגונית ואסטרטגית של "האחים המוסלמים" והיא הציעה "פתרון אסלאמי" לכלל האתגרים שניצבו לפני

יאסר ערפאת לבין ארגונים אחרים. הבסיס המשפטי הזה של מבנה הרשות הותיר בידי הפתח מקורות השפעה. ואולם התנאים שנוצרו לאחר הבחירות למועצה המחוקקת יגבילו עד מאוד את יכולתה של הפתח להסתייע בהם בהתמודדות עם האתגר המשולב שלפניה: שיקום המערכת הארגונית של התנועה, העצמת התמיכה העממית בה ושימור מעמדה הבינלאומי.

בהמשך ישיר למתחים שפילגו את התנועה ערב הבחירות מצפה לפתח תקופת זעזועים פנימיים. השליטה בכוחות השטח המזוהים עם התנועה תמשיך להיות מוקד למאבק בין ההנהגה הוותיקה לבין דור הביניים. "גדודי חללי אל-אקצא" חידשו לאחר הבחירות את פעילותם הצבאית בגדה המערבית, כביטוי לכוונה להגן על חופש הפעולה שצברו בשנות האינתיפאדה. פעילי "הגדודים" אף פשטו על משרדי המועצה המחוקקת ברמאללה בקריאה להתפטרות ההנהגה הוותיקה. כמו כן, מקרב בני דור הביניים עלתה קריאה לכנס את קונגרס התנועה כדי להחליף את ההנהגה הקיימת בחדשה, ועליה תוטל המשימה המורכבת של השיקום והאיחוד. משימה בעייתית במיוחד שעומדת לפני הפתח היא שימור התמיכה העממית בה. כגורם אופוזיציוני שגישתו למשאבי הרשות מוגבלת, יקשה על הפתח לשמור על קשר עם האוכלוסייה באמצעות מערכות החינוך, הרווחה והבריאות. צעדים שמטרתם שיפור תדמית ושיקום האמון, דוגמת חקר מקרי שחיתות והבטחה לבער את הנגע, ננקטו מאוחר מדי – רק לאחר הבחירות. אשר לזירה הבינלאומית, הטווח המצומצם של גמישות אידיאולוגית שיכולה החמאס להרשות לעצמה בלי לאבד את זהותה ואת אמינותה, מותיר לכאורה לפתח

השלב הבא

ייצוב המערכת הפוליטית הפלסטינית יארך וילווה בקשיים, שחלקם ייגרמו עקב פיזור הסמכויות בין הזרוע המבצעת לבין הזרוע המחוקקת ברשות, כלומר בין התפקידים המאוישים על-ידי אנשי הפתח לבין אלה שתוצאות הבחירות קבעו את העברתם לידי החמאס. מחמוד עבאס חותר לשמר בידיו את השליטה במנגנוני הביטחון, הנתונים למרותו של הנשיא על-פי חוק היסוד של הרשות, כסייג להשתלטות החמאס על הרשות וכבסיס לשיקום מעמדה של הפתח. כמו כן הוא הביע התנגדות למסירת כוחות הביטחון הכפופים לו לידי החמאס ודחה את הצעת החמאס לאחד את כל המנגנונים למסגרת צבאית אחת, שתכלול את הזרוע הצבאית של התנועה. בהתאם לחוקה ימשיך הנשיא לנהל את יחסי החוץ של הרשות. שמירת הסמכויות הזאת בידי תהיה נוחה לפתח ולפי שעה גם לחמאס. החשש שעליית החמאס תאיץ את התפשטות המסר האסלאמי במזרח התיכון עשוי לסייע לפתח לרענן את דימויה כשותף האפשרי היחיד לתהליך מדיני. והחמאס מצדה נזקקת לשיתוף פעולה עם הפתח כדי למנוע עיכובים וצמצומים בסיוע הכלכלי החיצוני, שבלעדיו לא תוכל למלא את צורכי היסוד של אוכלוסיית השטחים ולייצב את שלטונה.⁷ משום כך, לאחר שהנהגת הפתח דחתה על הסף את הצעתה להקים ממשלת אחדות, הציעה הנהגת החמאס שהממשלה תורכב בעיקר מאנשי מקצוע.

חוקת הרשות משקפת את יחסי העוצמה במערכת הפוליטית הפלסטינית כפי שהיו בעת שנוסחה. הצבר הסמכויות בידי הנשיא ביטא את מאזן הכוחות בפתח עצמה – בין "הפנים" לבין "החוץ", ובין הפתח בראשות

ההנהגה הוותיקה של הפתח למבוי סתום: בלא ריכוז השליטה בנשק בידיה לא היה ביכולתה להוביל את הרשות לקראת תהליך מדיני; ובלא התקדמות מדינית לא הייתה הרשות יכולה לגייס תמיכה ציבורית בשטחים לצעדים העשויים להחזיר לידיה את השליטה בנשק, לשלול מישראל סיבה לפעולה צבאית, לאפשר שיקום כלכלי ומוסדי, לאחד סביבה את פעילי התנועה וכך גם אולי להאיט את עליית החמאס.

על רקע זה התערער מעמדה הבינלאומי של הרשות בהנהגת הפתח. בעוד ההכרה הבינלאומית בזכותו של העם הפלסטיני לעצמאות מדינית נותרה כשהייתה ערב פרוץ האינתיפאדה, גם על רקע הקיפאון בתהליך המדיני, נוצר פער בין מעמדה הבינלאומי של הרשות לבין מעמדו של היעד המדיני שלם קידומו היא נוסדה. השותפים לתהליך המדיני במזרח התיכון – ארצות-הברית, האיחוד האירופי ומצרים – דבקים ברשות כבת שיח. ואולם זה שנים אחדות שהמגעים מתמקדים בנושאי ביטחון שוטף והם חסרי תכלית מדינית מידית, וזה בין היתר משום שישראל חדלה מניסיון לחדש את ההידברות. בחודשים שקדמו לבחירות נשמר רצף המגעים עם הרשות מתוך תחושת דחיפות גוברת, במטרה לחזקה לנוכח עליית החמאס.⁸ ועדיין התהליך המדיני נותר רלוונטי לשיח הפוליטי הפלסטיני הרבה פחות מכפי שהיה בשנים הראשונות לאינתיפאדה. הנהגת הרשות הייתה טרודה במאמץ לשקם את מעמדה מבית, לאו דווקא כדי לאפשר את חידוש התהליך אלא מטעמים של הישרדות, והפגלים בפתח היו עסוקים בעיקר במאבק הכוחות ביניהם ולאו דווקא בשאלות הנוגעות לדרך המאבק ומטרותיו.

הערות

1. תנועת החמאס זכתה ב-74 מ-132 המושבים במועצה המחוקקת, ואילו הפתח זכתה ב-45 מושבים בלבד. במועצה הקודמת, שנבחרה בשנת 1996, איישו אנשי הפתח 63 מ-83 המושבים.
2. סקר שערך המרכז הפלסטיני לסקרי דעת קהל בדצמבר 2005 הצביע על תמיכה של כ-50 אחוזים מתושבי השטחים בפתח, לעומת כ-32 אחוזי תמיכה בחמאס. *Jerusalem Post*, 11.12.2005; הארץ Online, 19 בדצמבר 2005.
3. סקר שערך המרכז הפלסטיני לסקרי דעת קהל בנובמבר 2005 הצביע על תמיכה של 75 אחוזים בהסכם "הרגיעה" ברצועת עזה, ותמיכה של 51 אחוזים בהסכם בגדה המערבית. *ynet*, 9 בנובמבר 2005.
4. "התבטאויות לוחמניות של בכירים ב'דור הביניים' ב'פתח'... נותנות לגיטימציה להמשך פעולות הטרור...", *המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)*, מרכז המידע למודיעין ולטרור, 11 בנובמבר 2005.
5. לעומת זאת, באמצע נובמבר 2005 אישר עבאס את המשך פעילותה של תחנת הרדיו של הג'האד האסלאמי.
6. מחלקת המדינה של ארצות-הברית המשיכה לתמוך במועצות ברצועת עזה, הנשלטות בידי נציגי החמאס מאז הבחירות המקומיות בקיץ 2005. ואולם בעקבות הניחוחות של נציגי החמאס בבחירות למועצות המקומיות, שהתקיימו בשטחים בדצמבר 2005, קיבל בית הנבחרים של ארצות-הברית ברוב גדול החלטה לחדול מלסייע לרשות הפלסטינית אם ישלטו בממשלה נציגי החמאס, וכך אותת שהממשל לא יקבל בהכרח את תוצאות הדמוקרטיזציה ברשות הפלסטינית אם יהיו שונים מאלה שהתכוון אליהם כש-תבע להאיץ את התהליך באמצעות בחירות כלליות.
7. הסיוע האמריקני לרשות נאמד ב-234 מיליון דולר לשנה; הסיוע האירופי נאמד ב-600 מיליון דולר לשנה.

ציבורית. גורמים מובילים בתנועת הפתח ישתדלו לטפח את "גדודי חללי אל-אקצא" כמוקדי כוח אישיים וסיעתיים. התמיכה הבינלאומית הרחבה שזכה לה מחמוד עבאס בתגובה על ניצחון החמאס – כיום היתרון היחיד של הפתח על החמאס – תעכב אולי את חילופי המשמרות בתנועה, אם כי לא לאורך זמן.

בסיס לשיקום מעמדה הבינלאומי. אבל הרכב המועצה המחוקקת לא יאפשר לפתח להוביל תכנית מדינית מעשית; ומשום שתכנית מדינית אינה על הפרק, חסרה הנהגת הפתח כיום יותר מתמיד תמריץ להפעלת כוחות הביטחון נגד גורמים מיליטנטיים עצמאיים. הפתח תשאיר לחמאס את מלאכת ריסון הג'האד האסלאמי, שדינה לעורר מחאה

סיכום

ההנהגה הוותיקה של הפתח מציבה מכשול בדרכו של דור הביניים לראשות התנועה. אתגר משמעותי לא פחות הוא תנועת החמאס, העומדת בדרכו של דור הביניים במאבק על ההנהגה הלאומית. תוצאות הבחירות למועצה המחוקקת הקנו משנה תוקף לשתי מגמות שלובות, הנמשכות מאז שנות האינתיפאדה הראשונה: הכרסום בהגמוניה של ההנהגה הוותיקה של הפתח בתנועה עצמה ובמערכת הפוליטית הפלסטינית בכלל, והעברת מרכז הכובד של המאבק הפלסטיני מכוחות "החוץ" לכוחות ה"פנים". שני הגורמים שערערו בשנים האחרונות את מעמדה של ההנהגה הוותיקה של הפתח – החמאס מזה ודור הביניים של הפתח מזה – מהווים למעשה גורם אחד, שמשמעותו עמוקה מההבדלים האידיאולוגיים, האסטרטגיים והארגוניים שביניהם. שניהם מהווים ביטוי להתגבשות כוחות "פנים" על רקע שתי התקוממויות עממיות. נציגי הדור שהצית את ההתקוממויות והוביל אותן תובעים לעצמם בימים אלה את הנכס הפוליטי שבמשך שנים ארוכות היה נחלתו הבלתי מעורערת של אש"ף שבהנהגת הפתח – ייצוג התנועה הלאומית הפלסטינית.

נוסף על מהפך ביחסי הכוחות בין הפתח לבין החמאס, סימנו תוצאות הבחירות שלב חדש בהתמודדות בין כוחות "הפנים" היריבים. הבחירות העניקו לחמאס יתרון מוסדי והתנועה חותרת לשמר את ההישג, בין היתר באמצעות דבקות (אמנם זמנית ומותנית) ב"רגיעה". הכרה באילוץ שיצר הבחירות גרמה גם למנהיגות החמאס היושבת בדמשק להיענות לתביעת מצרים להעניק ל"רגיעה" משמעות אסטרטגית ארוכת טווח. במקביל תחתור החמאס להחלשה נוספת של בסיסי ההשפעה של הפתח. אבל דור הביניים של הפתח לא יוותר בנקל על מעוזים מסורתיים ועל תביעתו לבכורה – בין שמולו ניצבת ההנהגה הוותיקה של הפתח ובין שמולו החמאס. שני המחנות העולים – דור הביניים בפתח והחמאס – ינסו לשתף פעולה בעיקר בנושאים אזרחיים-מקומיים ויירטעו ממהלכים שגלומה בהם סכנה לעימות ישיר ומקיף. ועם זאת, אפשר להעריך שאם תחרף ההתמודדות ביניהם, היא תלווה במאמץ לגייס תמיכה עממית באמצעות פיגועים נגד ישראל. למשל, צעדי היתקפות נוספים של ישראל ידרבנו אותם לנסות ולזקוף לזכותם בגדה המערבית הישג דומה לזה של ההיתקפות מרצועת עזה. אין ספק כי הסלמה בעימות הפנים-פלסטיני, שתגרור הסלמה בעימות הישראלי-פלסטיני, תרחיק את האפשרות לשיקום התשתית האזרחית, הכלכלית והשלטונית בשטחים, או לחידוש הסיכוי להסדר ישראלי-פלסטיני מוסכם.